

Het warmste punt van Nederland

Al jaren kijkt Maastricht ernaar uit, maar vanmiddag is het zo ver: dan wordt het eerste deel van de mergelgroeve in de Sint-Pietersberg teruggegeven aan de bevolking. Er ontstaat een uniek, bijna subtropisch stukje natuur.

Peter de Graaf
Maastricht

'De binnenstad van Maastricht past omgekeerd in de groeve', zegt ENCI-directeur Günther Gach vanaf het uitzichtsplateau aan de rand van een kolossaal gat in de Sint-Pietersberg. Hij wijst naar een graafmachine die in de diepte en verte beneden bezig is om kalksteen uit de bodem te happen en op een vrachtwagen te kiepen. 'Die machine lijkt klein, maar is zo hoog als een gebouw van zes verdiepingen. Alleen die rupsbanden al zijn twee meter hoog. Je verliest de dimensies hier snel uit het oog.'

Cementbedrijf ENCI mag nog ruim een jaar doorgraven in de Maastrichtse berg die eigenlijk een plateau is. Maar medio 2018 is het na 90 jaar over en uit met de kalksteenwinning op deze plek. Dan wordt de Sint-Pietersberg eindelijk 'teruggegeven aan de bevolking', zoals dat in Maastricht heet. De groeve van 135 hectare - op het diepste punt bijna honderd meter onder het uitzichtplateau - wordt een natuur- en recreatiegebied van Natuurmonumenten.

Die transformatie is al enkele jaren aan de gang. Daarin wordt vandaag een be-

langrijke en voor sommigen zelfs emotionele mijlpaal bereikt. Want om 2 uur vanmiddag wordt een deel van de groeve geopend voor het publiek. Het gaat om een gebied van 31 hectare dat officieel door de cementfabriek wordt overgedragen aan Natuurmonumenten.

Maastrichtenaars en andere burgers uit alle windstreken kunnen voortaan via een trap van 210 treden afdalen in de groeve. Ze kunnen wandelen over de bodem van de groeve, langs kalkgraslanden en een natuurbad met een strandje. 'In deze diepte en ook nog eens tegen die zuidhelling is het 6 graden warmer dan boven', vertelt Peter Mergelsberg van de stichting Ontwikkelingsmaatschappij ENCI-gebied. 'Dit is het warmste punt van Nederland.'

Ze kunnen zelfs dwars door de groeve naar de overkant lopen, richting België. 'Het is eigenlijk de oude Luikerweg die in ere wordt hersteld', zegt Mergelsberg.

'Het heeft veel te lang geduurd, maar eindelijk is het zover', jubelt Annemarie Paulussen van de stichting EnciStop, die al sinds de eeuwwisseling ijvert voor een einde aan de kalksteenwinning. Ook zij spreekt van 'een feestdag'.

Bijzonder is dat je met het afdalen in de

groeve ook miljoenen jaren teruggaat in de geologische geschiedenis. Boven aan de trap zie je een laag löss, afgezet door de wind. Daarna volgen grind, afgezet door de Maas, en zavel. En dan kom je uit bij de mergellagen uit de krijtperiode, 70 miljoen jaar oud, toen Zuid-Limburg nog bedekt was door een ondiepe tropische zee.

Uit deze tijd stammen ook de overblijfselen van de mosasaurussen Bèr, Carlo en Lars die in de ENCI-groeve zijn gevonden. 'Je loopt gewoon de geschiedenis naar beneden', zegt boswachter Frenk Janssen van Natuurmonumenten. Beneden aan de trap is ook het begin van een oude mergelgang te bewonderen, vol beitelsporen en zaagsneden - de meeste kerken in de regio Luik zijn gebouwd met mergelblokken uit de Sint-Pietersberg.

De decennialange winning van kalksteen (in Limburg mergel genoemd) heeft een uniek natuurgebied opgeleverd. De bekendste bewoners van de groeve zijn al jarenlang de oehoe's, de grootste uilensoort ter wereld. Een vast oehoepaar nestelt elk jaar in een van de mergelwanden.

Ook de rotskrulper, een zeldzaam vogeltje, is al eens gesignaleerd in de zogenaamde 'oehoevallei' - die overigens niet vrij toegankelijk is. De kalkminnende ve-

getatie, waaronder orchideeën, trekt weer bijzondere vlinders aan, zoals de veldparelmoer of het dambordje. Tussen de kalksteenrotsen kan ook zomaar een vroedmeesterpad tevoorschijn springen.

Vorig jaar werd het eindpunt - of beginpunt - van het Pieterpad, de bekende lange-afstandswandelroute van Pieterburen naar de Sint-Pietersberg, iets verlegd naar het uitzichtplatform. Omdat de groeve zelf nu ook toegankelijk is, kan de wandelaar zo doorlopen naar het zuiden om aan te sluiten op wandelroute GR5. 'Pieterburen 490 kilometer, Nice 2.512', vermeldt een steen zuil vlak bij het spectaculaire uitzichtspunt, ook wel het balkon van Limburg genoemd.

'Ze hebben het lang kunnen rekken', verzucht Paulussen van EnciStop. 'Er werden al zo vaak beloften gedaan om te stoppen. Maar zolang ze winst maakten, bleven ze doordraaien, met toestemming van de provincie. Het is allemaal weggegraven, ook tweederde van het gangenstelsel is weg. Ik wandel er elke week, je ziet het voor je ogen gebeuren. Ik ben heel blij dat ze zich nu wel aan de afspraken houden en de groeve eindelijk wordt teruggegeven aan de Maastrichtse bevolking.'